

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040. — Telefoon 2424. BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES. Ingevoerde papieren: B.P.P. no. 4271 verslijst deze uitgave wekelijks en is de omvang van dit nummer 8 pag., form. 30 x 41 1/4 cm.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentie: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Welkom! — Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de synodocratie. 23. — Gedicht: Herfst. — Uit de Schrift: „Uit geloof“, opdat het zij „uit genade“! (Rom. 4:16 a). — Kerkelijk Leven: Persoonlijke indruk. — Op en om 't Kerkplein: Het evangelie-der-planken. — Uit het Pol. en Soc. leven: De ernst der samenwerking, 1. — Stemmen uit onze Kerken. — Uit de Buitenl. Kerken: De Oostelijke Pred. Conferentie vergadert. — Groninger Brieven. — Kerknieuws.

Welkom!

We roepen prof. dr K. Schilder een hartelijk welkom toe bij zijne terugkomst in ons vaderland. Wij danken den Heere, dat Hij hem al dezen tijd van reizen en spreken heeft behoeft en gesterkt. En nu rui- men we terstond den redactiestoel, om de leiding van „De Reformatie“ weer aan de bekwame en bedreven handen van den eigenlijken Redacteur over te geven, met de bede, dat de Heere hem bekrachtige en zegens naar persoon en zijn velerlei arbeid, ook voor „De Reformatie“.

S. GREIJDANUS.

HOOFDARTIKEL

BEZWAARDEN OVER en onder de synodocratie. 23

De boodschap van ds Van Teylingen.

Tegenover de dogmatische constructies van de synodes van 1942/43 ontwikkelt ds Van Teylingen nu zijn eigen visie op boeiende, glasheldere wijze.

Het is in zijn uiteenzettingen vooral van betekenis, dat hij het dogmatisch conflict in een breed historisch perspectief plaatst en mee daardoor in staat is de werkelijke diepte van de kerkelijke worsteling onzer dagen te pellen.

Naar zijn overtuiging werd in de dogmatische botsing dezer jaren de oude strijd tussen het éénzijdige, verstijfde, systematisch-afgesloten denken van de Scholastiek en het concrete, beweeglijke en open denken naar de Schrift en conform de Confessie opnieuw actueel. Het is weer de botsing tussen „een theologie, die vanuit de verborgen dingen (de verkiezing) redeneert en tracht zoo tot een gesloten systeem te geraken, en een theologie, die zich streng houdt aan de geopenbaarde dingen, zonder op systematische afgeslotenheid nadruk te leggen“.¹⁾

Het scholastieke denken was steeds gefascineerd door de aristotelische constructie van een wereldorde, waarin „god“ de plaats innam van een onbewogen bewegener en eerste oorzaak en de gehele wereldontwikkeling gericht werd op de bereiking van een laatste doel, terwijl verder alle gebeurtenissen zich naar de wet van oorzaak en gevolg voltrokken. Aan deze constructie probeerde 't voorts de Schriftopenbaring aan te passen. En zoo kwam 't er toe aan de „voorzienigheid“, opgevat als een soort redelijke en doelmatige wereldorde, waarvan de praedestinatie een onderdeel vormde, een allesbeheerschende plaats in de theologie te verschaffen. Bovendien had deze scholastieke een levendige interesse voor de vraag, hoe het er bij den mensch „inwendig“, in de verborgen diepten van zijn ziel, uitzag en toeling. Daarvan „wist“ zij veel meer dan de

Schrift! Zij „kende“ de ziel en haar vermogens tot in de perfectie. Zij had notie van „inwendige genade“, van een „potentia“ (vermogen) en actus (daad) des geloofs en nog veel meer! En de in de Schrift geopenbaarde dingen werden vanuit deze verborgen dingen gezien, verklaard en tot een theologisch systeem van straffe geslotenheid omgesmolten.

Calvijn brak met deze fatale speculatie en constructie radicaal! Hij dacht er niet aan de uitverkiezing de rol van beheerschend principe in een theologisch systeem toe te kennen! Hij belijdt haar met groote kracht in de leer van den weg des heils als de groote troost der geloovigen. Want zij is de laatste bron en oorzaak van de zaligheid der menschen en het heil der gemeente. En zijn „systeem“ is zeer simpel en heelmaal niet „gesloten“. Hij wil niets anders doen dan de geopenbaarde dingen in het licht van heel Gods woord zoo scherp en precies mogelijk teekenen, afwijzend alle ketterij.

Deze spanning tusschen scholastiek-theologische constructie en reformatorisch belijden van de waarheid der Schriften is in gansche de geschiedenis der gereformeerde kerken levend gebleven. Ze was er b.v. ook tusschen dr Kuyper, die de lijn der Scholastiek opnam, toen hij de leer des Verbonds vanuit de verkiezing en de wedergeboorte benaderde en Hellenius de Cock, die „eenvoudig-Bijbelsch-confessioneel“ zijn weg gaand“ er zooveel toe bijdroeg, dat in de kerken der Afscheiding „zulk een zuiver Reformatorisch geluid gehoord werd over het verbond.....“ „In zijn school zijn mannen als Lindeboom en Bos gevormd“.²⁾

En thans staan opnieuw „beide inzichten in het Verbond tegenover elkaar. De den laatsten tijd weer sterk oplevende belangstelling voor en studie van de Reformatie/theologie en de Belijdenis — en dat in verband met de ook door den nood der wereld opgeroepen aandacht voor het wezen der Kerk en haar roeping, hebben aan de anti-scholastieke wijze van aanpak der Verbondsleer een hernieuwde stimulans gegeven. En velen vervult nu de zeer groote vrees dat aan deze legitieme ontwikkeling op 't Gereformeerde erf, niet zoozeer door de Synodale uitspraken zelf als wel door hun noodzakelijke belichting vanuit de Toelichting en het Praeadvies, een op den duur onoverkomelijke hinderpaal in den weg zou worden gelegd; en dat daarmee de eigenlijke bedoeling van 1905 zou worden verloochend“.³⁾

Wars van alle verbondsconstructie vanuit verborgen dingen als uitverkiezing en wedergeboorte, maar zich daartegenover aansluitend aan het „levende concrete spreken der Schrift“, wil Van Teylingen terugkeeren tot de schriftuurlijke waarheid, dat God zijn verbond heeft opgericht met de geloovigen en hun zaad en dat aan deze allen de beloften toekomen en deze allen toekomstige beloften ook aan allen in den doop verzegeld worden en zoo alle geloovigen en al hun zaad gelijkelijk in het verbond Gods zijn opgenomen.⁴⁾

„Bij dezen opzet — aldus Van Teylingen — is het duidelijk, dat men spreken blijft van de „voorwaarden“ des Verbonds: geloof en bekeering. Natuurlijk is daarmee niet bedoeld, dat de genade slechts conditioneel zou geschonken worden, als n.l. onzerzijds aan de voorwaarden is voldaan, want dat zou het puurste Remonstrantisme wezen. Neen, ook geloof en bekeering zijn gaven Gods, gewerkt door den Heiligen Geest. Doch in het spreken van Verbondsvoorwaarden schuilt de bedoeling den eigen aard van het Verbond te handhaven: slechts langs den weg van geloof en bekeering worden de Verbondsweldaden geschonken. Dit is een beweeglijke manier van spreken, die toch geheel Schriftuurlijk is. En vanzelfsprekend

HERFST

De straten glibben van de regen en de blaren,

en alles is precies als andre jaren,

wanneer de herfst begint.

Het water loopt de jongens uit de jassen,

ze plensen met hun klompen in de plassen

en stoeien met den wind!

De menschen loopen met een hoofd en hart

[vol zorgen,

ze tobben over gisteren en morgen —

Rondom de herfst begint.....

Ze loopen strak door regen, wind en blaren

en huijeren van de wilde vaart der jaren

en hunkren naar het kind! —

De eeuwen loopen vol — de tijd is haast

[voldragen —

De jaren en de weken en de dagen

en uur na uur verglijdt.....

En alles is precies als andre jaren,

We staan in wind en regen en in blaren,

een voet in d' eeuwigheid!.....

Berendien Meyer-Schuiling.

Blijft toch het Verbond onder de belichting van de Verkiezing staan, want slechts in de verkorenen verkrijgt het Verbond z'n effect“.⁵⁾

Deze schriftuurlijke opvatting van het verbond grenst Van Teylingen nu scherp af tegen die der synodes.

Naar de leer van de synodes van 1942/43 „komt de verzegeling der beloften Gods in den Doop alleen den uitverkorenen kinderen toe; maar omdat niemand de uitverkorenen kent moet met een oordeel der liefde van alle kinderen ondersteld worden, dat hun het geloof, of althans het geloofsvermogen en dus de wedergeboorte in den bekenden engeren zin, geschonken is, totdat het tegendeel blijkt“. Maar deze noodzaak voor het „houden voor“ klemmt bij de reformatorische verbondsoptvatting in het geheel niet. Daar is het toch zoo: „aan alle kinderen der geloovigen komt de belofte toe; naar Gods verkiezing, op Zijn tijd, vóór, onder of na den Doop, wordt deze belofte gerealiseerd. Hier blijft de „onderstelling“ wel als een oordeel der liefde gelden, maar dan als praktische gedragsregel“.⁶⁾

Het onderscheid tusschen de twee visies kan men ook zoo formuleren: „de beslissende, door de Verkiezing beheerschte scheiding tusschen geloof en ongeloof valt voor den eerstgenoemden theologischen opzet (die der synode, C. V.) samen met de scheiding tusschen bondeling en niet-bondeling; voor den tweeden aanvat (die der reformatoren, C. V.) valt die scheiding binnen het Verbond. Voor de eerste zienswijze zijn begrippen als Verbondsbreuk en Verbondswraak moeilijk hanteerbaar; bij de tweede passen ze. Of, nog eens: de eerste zienswijze modelleert het Verbond naar de idee (!!! C. V.) der soevereine, vrije genade; de tweede beschrijft den weg der vrije genade naar den aard van het Verbond“.⁷⁾

Tegenover de reeds geciteerde synodale, constructieve interpretatie van wat de confessie en de litur-

1) p. 25.

2) p. 28; 3) p. 28; 4) p. 10.

5) Idem; 6) Idem; 7) Idem.